

Styrehonorar i stiftelser¹

Professor dr. juris Tore Bråthen, Handelshøyskolen BI

1. Innledning

Alle stiftelser plikter å ha et styre, jf. stiftelsesloven² § 26.³ Styret i stiftelser har i prinsippet omfattende arbeidsoppgaver og et korresponderende, strengt erstatningsansvar.⁴ Styret er stiftelsens øverste organ, og forvaltningen av stiftelsen hører under styret, jf. stiftelsesloven § 30. Det skal sørge for at stiftelsens formål ivaretas, og at utdelinger foretas i samsvar med vedtektene og loven. Dessuten skal styret påse at regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

Det forventes ikke at styremedlemmer i stiftelser skal utføre sine oppgaver og påta seg styreansvaret uten vederlag. Loven forutsetter at styremedlemmene skal ha en godtgjørelse («styrehonorar») hvis det ikke i den enkelte stiftelse er lagt opp til noe annet, men loven sier ikke eksplisitt at styremedlemmene har krav på styrehonorar.

Stiftelsesloven § 40, som bl.a. omhandler styrehonorar, lyder slik:

1. Takk for nyttige kommentarer fra førsteamanuensis Ph.D. Kari Birkeland, høyskolelektor Roy Kristensen, høyskolelektor Stine Winger Minde og stipendiat Inger Julie Grimsrud Aasland, alle ved Institutt for rettsvitenskap, Handelshøyskolen BI, samt fra advokat Marit Wenda Kjærsvik, Simonsen, Vogt, Wiig Advokatfirma. Til et tidligere utkast til artikkel har jeg fått nyttige kommentarer fra tilsatte ved Stiftelsestilsynet.
2. LOV-2001-06-15-59.
3. Om plikten til å ha styre, se Woxholth: Stiftelser etter stiftelsesloven 2001 (Oslo 2001) s. 306 flg.
4. Om styremedlemmenes erstatningsansvar, se Woxholth: Stiftelser s. 389 flg.

«§ 40. Godtgjørelse

Godtgjørelse til styremedlem, daglig leder eller annen ledende ansatt i en stiftelse skal stå i rimelig forhold til det arbeid og ansvar som følger med vervet eller stillingen. Stiftelsestilsynet kan sette ned godtgjørelse som er urimelig høy.

Godtgjørelse som er avtalt eller fastsatt i strid med første ledd, er ugyldig. Er godtgjørelsen ytet, skal den tilbakeføres stiftelsen.»

Den tidligere stiftelsesloven⁵ § 8 hadde en nærmest likelydende bestemmelse.

I tillegg til eller istedenfor stiftelseslovens regler kan stiftelsens stiftelsesdokument eller vedtekter ha nærmere regler om fastsettelsen av styrehonoraret og honorarets størrelse mv.

Artikkelen gjennomgår de nærmere regler om styrehonorar i stiftelser etter norsk rett. I punkt 2 går jeg inn på hensynene bak stiftelseslovens regler om styregodtgjørelse. Deretter i punkt 3 ser jeg på en del generelle spørsmål i tilknytning til styrehonorar. I punkt 4 behandler jeg stiftelseslovens regel om styrehonorarets størrelse, mens jeg i punkt 5 behandler det tilgrensende spørsmålet om Stiftelsestilsynets kompetanse til å nedsette styrehonorar.

2. Hensyn bak stiftelseslovens regler om styregodtgjørelse

Stiftelseslovens regler om styrehonorar skal bidra til å verne om stiftelsens kapital.⁶ Det grunnleggende hensynet er at stiftelsens midler skal

5. LOV-1980-05-23-11 (opphevet).

6. Jf. NOU 1998: 7 s. 73.

brukes for å fremme stiftelsens formål.⁷ Dette tilsier bl.a. at styrehonoraret ikke bør utgjøre så stor andel av stiftelsens midler at formålet blir skadelidende. På den annen side må styrehonoraret være av en slik størrelse at stiftelsen kan rekruttere og beholde styremedlemmer med tilstrekkelig kompetanse og engasjement slik at styret kan yte en kvalifisert innsats for at stiftelsens formål nås.

Videre tilsier særtrekkene ved stiftelsesformen at loven bør oppstille nærmere regler om reguleringen av styrehonorar i stiftelser.⁸ Til sammenlikning har f.eks. aksjeselskaper eiere som i forbindelse med utøvelsen av sine eierbeføyelser bl.a. skal fastsette styrehonoraret, jf. aksjeloven⁹ § 6-10.¹⁰ I stiftelser er det derimot ingen eiere som kan utøve sin eiermakt til å fastsette styrehonoraret. Stiftelsesloven § 40 har derfor regler som bl.a. skal forhindre at styremedlemmer misbruker sin posisjon til å sikre seg godtgjørelse ut over det som må anses som et rimelig vederlag for arbeidet som utføres.¹¹

3. Generelt om styrehonorar

3.1. Det rettslige grunnlaget for styremedlemmenes krav på styrehonorar

Bestemmelser om at det skal ytes styrehonorar og styrehonorarets størrelse mv. kan finnes i stiftelsens vedtekter eller i stiftelsesdokumentet.¹² F.eks. kan vedtektene bestemme at styrehonoraret skal være resultatbasert og utgjøre en nærmere angitt prosent av stiftelsens årlige avkastning. Som utgangspunkt skal bestemmelser om styrehonoraret i vedtektene eller stiftelsesdokumentet respekteres fullt ut, se imidlertid punkt 5.3 nedenfor. Dette har sammenheng

med at det her er snakk om å respektere oppretterens vilje.

Regulerer ikke vedtektene eller stiftelsesdokumentet styrehonorarets størrelse eller fremgangsmåten ved fastsettelse av styrehonoraret, må det fastsettes med utgangspunkt i stiftelsesloven § 40. Styrehonoraret skal dermed stå i rimelig forhold til det arbeid og ansvar som følger med vervet, se nærmere punkt 4.3 nedenfor.

Stiftelsesloven er ikke til hinder for at vedtektene eller stiftelsesdokumentet bestemmer at styrevervet skal være ulønnet. Skulle det likevel være ønskelig at styremedlemmene får styrehonorar, f.eks. fordi det ikke er mulig å rekruttere kvalifiserte styremedlemmer uten at styremedlemmene betales for innsatsen, kan vedtektene omdannes. Dette må skje i henhold til de alminnelige regler om omdanning, jf. stiftelsesloven kapittel 6.¹³

Dersom styrehonoraret fremstår som urealistisk lavt som følge av vedtektsbestemmelse eller stiftelsesdokumentet, er det et spørsmål om vedtektene eller stiftelsesdokumentet kan tolkes slik at de likevel åpner for et høyere styrehonorar. Ellers kan det tas initiativ til omdanning av vedtektsbestemmelsen om styrehonorar slik at styrehonoraret kommer på et mer passende nivå.

3.2. Fastsettelse og utbetaling av styrehonorar

Vedtektene eller stiftelsesdokumentet kan ha bestemmelser om hvem som skal fastsette styrehonoraret. F.eks. kan stiftelsens vedtekter legge kompetansen til å fastsette styrehonoraret til et annet organ enn styret, jf. stiftelsesloven § 36. Ellers fastsettes styrehonoraret av styret selv i henhold til de alminnelige saksbehandlingsreglene i stiftelsesloven §§ 31 flg.¹⁴ Inhabilitetsregelen i stiftelsesloven § 37 gjelder ikke ved

7. Jf. NOU 1998: 7 s. 73.

8. Jf. Knudsen/Woxholth: Stiftelsesloven (Oslo 2004) s. 181.

9. LOV-1997-06-13-44.

10. Jf. Aarbakke m.fl.: Aksjeloven og allmennaksjeloven (3. utg., Oslo 2012) s. 473-476.

11. Ot.prp. nr. 15 (2000-2001) s. 163.

12. Jf. Knudsen/Woxholth: Stiftelsesloven s. 180.

13. Om omdanning, se Woxholth: Stiftelser s. 433 flg.

14. Jf. Knudsen/Woxholth: Stiftelsesloven s. 181. Om saksbehandlingsreglene, se Woxholth: Stiftelser s. 334 flg.

fastsettelsen av styrehonoraret selv om styret fastsetter styrehonoraret for seg selv.¹⁵ At styret selv skal kunne fastsette sitt eget styrehonorar, er prinsipielt ikke uproblematisk. I stiftelser finnes det imidlertid ikke noe obligatorisk organ som står over styret. Derfor er denne løsningen vanskelig å komme utenom. Stiftelseslovens regler om styrehonorarets størrelse, herunder regelen om Stiftelsestilsynets kompetanse til å nedsette styrehonoraret, kan imidlertid bidra til å oppveie svakheten ved at styret selv fastsetter sitt eget styrehonorar, se nærmere punkt 4.3 og 5 nedenfor. Det samme gjelder revisors oppgaver vedrørende styrehonoraret i stiftelser, se punkt 3.6 nedenfor.

Hvilke regler som gjelder for utbetaling av styrehonorar, kan følge av vedtektene eller stiftelsesdokumentet, eller av beslutningen i styret eller i det organ som fastsetter styrehonoraret. Stiftelsesloven har ingen regel som bestemmer om utbetalingen skal skje årlig, halvårlig, kvartalsvis el. Derimot kan styrehonorar neppe utbetales forskuddsvis ettersom dette trolig ville være i strid med låneforbudet i stiftelsesloven § 20.¹⁶ Ifølge bestemmelsen kan bl.a. styremedlemmer ikke ha lån mv. i stiftelsen. Unntaket fra låneforbudet for ansattevalgte styremedlemmer ifølge stiftelsesloven § 20 annet ledd gjelder bare der lån mv. «ytes i samsvar med det som er vanlig ved finansiell bistand til ansatte». Unntaksbestemmelsen åpner dermed ikke for at ansattevalgte styremedlemmer kan få forskudd på styrehonorar.

3.3. Styrehonorar fra andre enn stiftelsen

Et særspørsmål er om lovgivningen er til hinder for at styrehonoraret betales av andre enn stiftelsen selv. For aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper gjelder det i utgangspunktet et forbud mot at styregodtgjørelsen betales av andre enn selskapet som styrevervet gjelder, jf. aksjelove-

nes § 6-17.¹⁷ Stiftelsesloven har ingen tilsvarende regel, og den positivrettslige reguleringen i aksjelovene gjelder neppe analogisk.

At stiftelsesloven ikke inneholder et positivt forbud mot at styrehonoraret betales av andre, er imidlertid ikke det samme som at styremedlemmene står helt fritt til å motta styrehonorar fra hvem som helst. Også i forbindelse med det å motta styrehonorar gjelder styremedlemmenes alminnelige, ulovfestede lojalitetsplikt. Ville det være illojalt mot stiftelsen å motta godtgjørelse for styrevervet fra andre enn stiftelsen selv, kan styremedlemmet ikke motta slik godtgjørelse.

I tillegg gjelder straffelovens regler om korrupsjon (straffeloven¹⁸ § 387 og § 388), påvirkningshandel (straffeloven § 389) og utroskap i forretningsforhold (straffeloven § 390 og § 391), som alle begrenser muligheten for at andre enn stiftelsen selv kan betale styrehonoraret.

Det er videre vanskelig å tenke seg at det kan etableres generelle, åpent tilgjengelige ordninger der styremedlemmenes honorar betales av andre enn stiftelsen. At ordningen var åpent tilgjengelig kunne tilsa at det i og for seg ikke ville være illojalt av det enkelte styremedlem å motta styrehonorar fra andre. En slik ordning ville imidlertid lett komme i konflikt med selvstendighetskriteriet som gjelder for stiftelser.¹⁹

3.4. Arbeidsgiveravgift

Som ellers når det gjelder styrehonorar, skal det også av styrehonorar fra stiftelser betales arbeidsgiveravgift uansett om styrevervet er utøvet av selvstendige næringsdrivende; jf. folketrygdloven²⁰ § 23-2 annet ledd. Dette er et unntak fra den alminnelige avgiftsrettslige re-

15. Jf. Knudsen/Woxholth: Stiftelsesloven s. 181.

16. Om låneforbudet, se Woxholth: Stiftelser s. 248-249.

17. Jf. Bråthen: Selskapsrett (4. utg., Oslo 2013) s. 167; sml. Bråthen i Bråthen/Gjems-Onstad (red.): Moderne forretningsjus [I] (Oslo 2001) s. 13 flg. om reglene slik de var før endringen ved LOV-2006-12-15-88.

18. LOV-2005-05-20-28.

19. Om selvstendighetskriteriet, se Woxholth: Stiftelser s. 144 flg., særlig s. 154-156.

20. LOV-1997-02-28-19.

gelen om at det ikke skal betales arbeidsgiveravgift når arbeidet eller oppdraget er utført som ledd i selvstendig næringsvirksomhet.

Plikten til å betale arbeidsgiveravgift av styrehonorar gjelder likevel ikke i veldedig eller allmennnyttig institusjon eller organisasjon bortsett fra der lønnsutgiftene er knyttet til institusjonens eller organisasjonens næringsvirksomhet, jf. folketrygdloven § 23-2 åttende ledd. Forutsetningen er at institusjonens eller organisasjonens totale lønnsutgifter ikke er på mer enn 550.000 kroner. Fritaket gjelder bare for lønnsutbetalinger opp til 55.000 kroner per ansatt.

3.5. Styrehonorar i stiftelsens regnskaper

Stiftelser er regnskapspliktige etter regnskapsloven²¹ § 1-2 nr. 10, og de er underlagt samme plikter som andre regnskapspliktige. Regnskapslovens skille mellom foretak som ikke er store, og små foretak er også relevant for stiftelser.²² De aller fleste alminnelige stiftelser i Norge oppfyller kriteriene for å være små foretak, og del samme gjelder for flertallet av de næringsdrivende stiftelsene.²³

Regnskapsloven krever at stiftelsens regnskaper skal gi en nokså detaljert beskrivelse av bl.a. styrehonorarer. Kravene til beskrivelsen varierer avhengig av om stiftelsen skal følge reglene for foretak som ikke er store, eller for små foretak.

Regnskapslovens utgangspunkt er at det i note til stiftelsens regnskap skal opplyses om de samlede utgifter til godtgjørelse til medlemmer av stiftelsens styre, jf. regnskapsloven § 7-31 første ledd. Har stiftelsen ikke hatt utgifter til styrehonorar, skal det opplyses særskilt

om dette.²⁴ Videre skal det opplyses om arten og omfanget av forpliktelser til å gi styreleder særskilt vederlag ved opphør eller endring av ansettelsesforholdet eller vervet, jf. regnskapsloven § 7-31 annet ledd. Det samme gjelder for avtaler om bonuser og overskuddsdelinger mv. til fordel for styreleder.

Små foretak behøver ikke oppfylle de ovennevnte notekrav. For små foretak krever regnskapsloven § 7-44 bare at det i note til regnskapet skal opplyses om de samlede utgifter til henholdsvis lønn, pensjonsforpliktelser og annen godtgjørelse til medlemmer av styret. Det skal opplyses om arten og omfanget av forpliktelser til å gi leder av styret særskilt vederlag ved opphør eller endring av vervet. Tilsvarende gjelder avtaler om bonuser, overskuddsdelinger og liknende til fordel for styrets leder.

3.6. Revisor og styrehonoraret

Alle stiftelser er revisjonspliktige, jf. revisorloven § 2-1 første ledd. Revisor kan dermed spille en viktig rolle for kontrollen med styrehonoraret i stiftelsene og således også for denne siden av stiftelsenes kapitalforvaltning.

Revisors vurdering av styrehonorar følger først og fremst av at han i henhold til revisorloven § 5-1 første ledd skal vurdere om årsregnskapet er fastsatt i samsvar med lov og forskrifter, jf. regnskapsloven § 7-30 og § 7-31b, se nærmere punkt 3.5 foran. Når revisor tar stilling til om regnskapsbrukeren gis korrekt informasjon vedrørende styrehonoraret, er dette en rent regnskapsmessig vurdering av styrehonoraret.

Videre skal revisor se etter at den revisjonspliktige har ordnet formuesforvaltningen på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll, jf. revisorloven § 5-1 annet ledd. Sentralt i denne forbindelse er at revisor skal påse at styrehonoraret er i samsvar med stiftelsesdokumentet, vedtektene og stiftelsesloven § 40. Revisor må også sjekke dokumentasjon av

21. LOV-1998-07-17-56.

22. Regnskapslovens kategori «store foretak» er neppe aktuell for stiftelser, jf. regnskapsloven § 1-5. For stiftelser som velger å følge regnskapslovens regler for store foretak, gjelder det ytterligere krav til spesifisering av noteopplysningene, jf. regnskapsloven § 7-31b.

23. Jf. Woxholth: Stiftelser s. 382.

24. Jf. Schwencke m.fl.: Årsregnskapet i teori og praksis (Oslo 2016) s. 733.

medgått tid og på grunnlag av dette foreta en skjønnsmessig vurdering av om styrehonoraret ligger innenfor de lovlige rammer (jf. punkt 4.3 nedenfor), samt utføre revisjonen i samsvar med god revisjonsskikk, jf. revisorloven § 5-2 annet ledd. Siden styret kan sitte på begge sider av bordet når styrehonoraret fastsettes (jf. punkt 3.2 foran), må det antas at det er høy risiko for at honoraret settes urimelig høyt. Høy risiko tilsier at revisjonen må være grundigere enn ellers, jf. ISA 200 punkt 5 og den må skje på bakgrunn av ISA 550 *Nærstående parter*.²⁵

Blir revisor klar over at stiftelsens styrehonorar kan være i strid med stiftelsesdokumentet, vedtektene og/eller stiftelsesloven, må han gjennom nummererte brev informere ledelsen i stiftelsen om forholdet og bevirke at styrehonoraret bringes i overensstemmelse med de relevante kravene, jf. revisorloven § 5-2 fjerde ledd nr. 4 og § 5-4. Brudd på stiftelseslovens bestemmelser kan føre til erstatnings- og straffeansvar for medlemmer av styret, jf. stiftelsesloven § 56 og § 58. Revisor skal fortløpende sende kopi av de nummererte brevene til Stiftelsestilsynet, jf. stiftelsesloven § 44 første ledd. Dermed legges det til rette for at Stiftelsestilsynet kan gripe inn, se nærmere punkt 5 nedenfor. Hvis styrehonoraret ikke korrigeres i et slikt tilfelle, må revisors påpekning av at styrehonoraret kan være ulovlig – hvis forholdet anses vesentlig – komme til uttrykk i revisjonsberetningen i form av en presisering, jf. revisorloven § 5-6. Dersom utbetaling av for høyt styrehonorar kan medføre erstatningsansvar for et styremedlem, er dette en selvstendig grunn til at revisor må gjøre oppmerksom på forholdet i revisjonsberetningen, jf. revisorloven § 5-6 syvende ledd.

4. Stiftelseslovens regel om styrehonorarets størrelse

4.1. Hovedinnhold og anvendelsesområde

Som nevnt i punkt 1 foran, krever stiftelsesloven § 40 første ledd første punktum at styrehonora-

ret skal «stå i rimelig forhold til det arbeid og ansvar som følger med vervet eller stillingen». Hva som nærmere ligger i dette, behandles i punkt 4.3 nedenfor.

Regelen i stiftelsesloven § 40 kommer til anvendelse for alle stiftelser, både for alminnelige stiftelser og næringsdrivende stiftelser. Videre gjelder regelen for stiftelser opprettet før stiftelsesloven 2001 trådte i kraft, jf. stiftelsesloven § 61.

Stiftelsesloven § 40 gjelder for alle styremedlemmer på lik linje. Ansattrepresentanter som velges i medhold av stiftelsesloven § 41 og § 42, står ikke noen særstilling. Videre gjelder regelen for varamedlemmer og observatører for de ansatte, jf. stiftelsesloven § 41 og § 42.²⁶

Regelen gjelder også for daglig leder og annen ledende ansatt. Med ledende ansatt menes forretningsfører og andre ledende personer i ledelsen.²⁷ Den gjelder derimot ikke for personer som på oppdragsbasis yter tjenester til stiftelsen.²⁸ For slike personer kommer stiftelsesloven § 40 ikke til anvendelse selv om tjenestene dreier seg om en sak som fremlegges for styret. Regelen gjelder også for medlem av annet organ, opprettet i medhold av vedtektene, jf. stiftelsesloven § 36 femte ledd. F.eks. gjelder regelen for medlemmer av et vedtektsbestemt råd. Anvendelsen av stiftelsesloven § 40 i forhold til daglig leder, ledende ansatt og medlem av annet organ blir ikke særskilt behandlet i det følgende. Her vurderes bare styremedlemmer og personer som er likestilt med styremedlemmer.

Regelen i stiftelsesloven § 40 kommer derimot ikke til anvendelse overfor nærstående til styremedlemmer mv. I lovforarbeidene ble det fremhevet at det ville være mer treffende å vurdere en slik tildeling til nærstående direkte etter de regler som ellers gjelder for utdelinger og mer generelt for forvaltning av stiftelsens kapital.²⁹ Utdelinger til styremedlemmenes nærstående

25. Internasjonale revisjonsstandarder (ISA).

26. Jf. Ot.prp. nr. 15 (2000-2001) s. 113.

27. Jf. NOU 1998: 7 s. 73-74.

28. Jf. Ot.prp. nr. 15 (2000-2001) s. 162.

29. Jf. Ot.prp. nr. 15 (2000-2001) s. 114.

kan rammes av forbudet mot utdelinger til oppretteren og visse nærstående, jf. stiftelsesloven § 19.³⁰ Videre skal også slike utdelinger være i samsvar med stiftelsens formål, jf. stiftelsesloven § 19.

Dersom et styremedlem også yter tjenester til stiftelsen, f.eks. i forbindelse med avgrensede juridiske oppgaver som advokat eller annen form for konsulentvirksomhet, er bare styrehonoraret omfattet av stiftelsesloven § 40.³¹ (Se punkt 4.2 nedenfor om hva som må anses som styrehonorar.) I følge lovforarbeidene er det ikke hensiktsmessig å la andre godtgjørelser bli vurdert opp mot bestemmelsen. Lovforarbeidene påpekte også at styret i kraft av sitt ansvar for å forvalte stiftelsens midler på en forsvarlig måte og i samsvar med dens formål skulle påse at det ikke utbetales unødvendig høy godtgjørelse til advokater og konsulenter eller andre som utfører oppdrag for stiftelsen.³²

Klassifiseringen som annen godtgjørelse enn styrehonorar, må kunne dokumenteres av styremedlemmet. Dette kan typisk skje ved at det fremlegges avtale som angir oppdraget, faktura med opplysninger om timeforbruk, spesifikasjon av arbeidet som er gjort mv.

Slik annen godtgjørelse kan i prinsippet nedsettes etter alminnelige formuerettslige regler, dvs. etter reglene om prisavslag eller avtaleloven § 36.³³ Bl.a. rettspraksis om avtaleloven § 36 viser imidlertid at det ikke er kulant å nedsette slik godtgjørelse.³⁴

4.2. Hva må anses som styrehonorar?

Stiftelsesloven § 40 omhandler «godtgjørelse» til styremedlem. Loven tar her sikte på forskjellige former for styrehonorar. For at det skal være

snakk om styrehonorar, må det dreie seg om godtgjørelse for styrevervet. Formentlig kan skatterettslig litteratur og praksis om hva som skal til for at en fordel anses «vunnet» ved arbeid eller virksomhet, gi veiledning om hva som skal til for at godtgjørelsen må anses å ha tilstrekkelig sammenheng med styrevervet.³⁵

Som godtgjørelse må som utgangspunkt regnes alt som innebærer en overføring av økonomisk verdi til styremedlemmet.³⁶ Dette inkluderer for det første kontante utbetalinger uten hensyn til om utbetalingen skjer før, under eller etter styrevervet forutsatt at styrevervet var foranledningen til ytelsen. Videre omfattes alle former for naturalytelser som ytes til noen i deres egenskap av styremedlem, f.eks. fri boligbruksrett til fast eiendom, fri bil, lån av båt mv. En gave til et styremedlem som fratrer, må også bedømmes i lys av stiftelsesloven § 40. Videre kan også utgiftsdekning i prinsippet være omfattet. Dette gjelder imidlertid ikke for utgiftsdekning som ikke kan anses å gi noe overskudd. F.eks. faller utgiftsdekning innenfor «Statens satser» i denne kategorien.

4.3. Rammer for styrehonorarets størrelse

Stiftelsesloven krever at styrehonoraret skal «stå i rimelig forhold til det arbeid og ansvar som følger med vervet eller stillingen», jf. stiftelsesloven § 40 første ledd første punktum. Regelen må ses i sammenheng med stiftelsesloven § 40 første ledd annet punktum, som gir Stiftelsestilsynet hjemmel til å nedsette godtgjørelsen dersom den er «urimelig høy», se punktum nedenfor. Et styrehonorar som kan nedsettes av Stiftelsestilsynet fordi det er urimelig høy kan i hvert fall ikke sies å «stå i rimelig forhold

30. Om forbudet mot utdelinger til nærstående, se Woxholth: Stiftelser s. 273-278.

31. Jf. Ot.prp. nr. 15 (2000-2001) s. 113.

32. Jf. Ot.prp. nr. 15 (2000-2001) s. 113.

33. Jf. NOU 1979: 32 s. 59.

34. Jf. generelt Woxholth: Avtalerett (9. utg., Oslo 2014) s. 344-346.

35. Jf. Zimmer: Lærebok i skatterett (7. utg., Oslo 2014) s. 152-157 om det inntektskatterettslige krav til sammenheng mellom fordel og arbeid/virksomhet.

36. Jf. Knudsen/Woxholth: Stiftelsesloven s. 18. Om begrepet godtgjørelse, se for øvrig Bråthen i Bråthen/Gjems-Onstad (red.): Moderne foretaksretningsjus [I] s. 19-20.

til det arbeid og ansvar som følger med vervet eller stillingen».

Stiftelsesloven § 40 første ledd skal forhindre at honoraret blir for høyt. Som nevnt inneholder ikke stiftelsesloven § 40 noen regel om et minimumsnivå for styrehonoraret, og stiftelsesloven er ikke til hinder for at styremedlemmer kan arbeide gratis. Stiftelsesloven § 40 første ledd tolkes således innskrenkende når det gjelder styrehonorar som er så lave at de av den grunn ikke står «i rimelig forhold til det arbeid og ansvar som følger med vervet eller stillingen».

Stiftelsesloven krever ikke at styrehonoraret skal være like stort for alle styremedlemmene. F.eks. kan styrelederen ha mer omfattende oppgaver enn de øvrige styremedlemmene og dermed også høyere honorar.³⁷ Hvorvidt styrehonoraret skal differensieres mellom styremedlemmene, må bestemmes ut fra alminnelige regler, jf. punkt 3.2 foran. Den som direkte tilgodeses gjennom et høyere styrehonorar enn de øvrige styremedlemmene, vil være inhabil når styret skal ta stilling til om det skal være høyere styrehonorar for vedkommende. Dette er en typisk situasjon der det foreligger en «fremtredende ... økonomisk særinteresse» i henhold til stiftelsesloven § 37 første ledd.

Stiftelsesloven har ingen særregler om ansattrepresentanters styrehonorar. Et spørsmål er om ansatte i stiftelsen overhodet bør ha styrehonorar hvis styrearbeidet gjøres i arbeidstiden. Ettersom styrehonoraret ifølge stiftelsesloven § 40 første ledd første punktum skal stå i rimelig forhold til styreansvaret, og alle styremedlemmer i prinsippet har samme ansvar for forsettlig eller uaktsom skadeforvoldelse under utførelsen av styrevervet, bør også ansattrepresentanter ha krav på styrehonorar i likhet med de øvrige styremedlemmene. Stiftelsesloven har imidlertid ingen bestemmelse som slår dette fast.

Stiftelsesloven angir ikke noe maksimumsbeløp for styrehonoraret, og loven legger bare opp til en skjønnsmessig angivelse av styrehonorarets størrelse. Utgangspunktet må være at styrehonorarets størrelse fastsettes slik at godtgjørelsen i det konkrete tilfellet fremstår som rimelig ut fra styrets ansvar for forvaltningen av stiftelsen og for å ivareta stiftelsens formål.³⁸

For næringsdrivende stiftelser kan det hentes en viss veiledning i vanlig styrehonorar i selskaper, stiftelser eller organisasjoner av tilsvarende størrelse og med tilsvarende næringsvirksomhet, jf. RG-2001-979 (Oslo, Hejes Fond I). Det samme gjelder nok for alminnelige stiftelser der det finnes stiftelser eller organisasjoner det er naturlig å sammenlikne med. Ettersom det knapt finnes helt identiske styreverv i forskjellige selskaper, stiftelser eller organisasjoner, kan det imidlertid ikke legges avgjørende vekt på nøyaktig hva som betales i styrehonorar for andre styreverv; størrelsen på godtgjørelsen for andre styreverv kan bare brukes som veiledning.

Ved vurderingen av hva som vil være et «rimelig» styrehonorar, skal det ifølge loven for det første vurderes om godtgjørelsen står i et rimelig forhold til «arbeidet» som følger med vervet eller stillingen. «Arbeidet» omfatter for det første det typiske styrearbeidet. Alt styrearbeidet må tas i betraktning, uavhengig av om det skjer før, under, etter, eller mellom styremøtene. Videre kan det legges vekt på arbeidet med kapitalforvaltningen.

Ved vurderingen av hva som vil være en «rimelig» godtgjørelse, skal det også legges vekt på det «ansvar» som «følger med vervet eller stillingen». Uttrykket «ansvar» henspiller formentlig på det potensielle styreansvaret som kan bli resultatet av styrevervet sett i lys av den strenge aktsomhetsnormen som gjelder for styrets erstatningsansvar.

37. Jf. Knudsen/Woxholth: Stiftelsesloven s. 184.

38. Jf. Knudsen/Woxholth: Stiftelsesloven s. 183.

Tilsier omfanget og arten av stiftelsens virksomhet at styremedlemmenes ansvar er omfattende, bør styrehonoraret være større enn der omfanget av styreansvaret er beskjedent, jf. RG-2001-979 (Oslo, Hejes Fond I).³⁹

Ved bedømmelsen av om styrehonoraret står i et «rimelig forhold» til arbeidet og ansvaret, vil omfanget og arten av stiftelsens virksomhet være relevant. I denne forbindelse er kapitalens størrelse av betydning. Forarbeidene til stiftelsesloven 1989 fremhevet at veiledning kunne finnes i de dagjeldende retningslinjer for godtgjørelse som Sosialdepartementet hadde fastsatt for arbeid med kapitalforvaltningen i offentlige stiftelser.⁴⁰ Den alminnelige satsen var fem promille av brutto forvaltningskapital.⁴¹ En slik retningslinje må imidlertid brukes med stor forsiktighet. Der kapitalforvaltningen er satt bort til andre, kan styrets arbeid med kapitalforvaltningen være så beskjedent at fem promille av forvaltningskapitalen ikke kan legges til grunn.⁴² Det kan nok som en følge av dette godtas høyere godtgjørelse i stiftelser med betydelig forvaltningskapital enn i stiftelser med lavere forvaltningskapital.

Om styrehonoraret ligger på samme nivå som timeprisen for liknende arbeid utført av personer med samme kvalifikasjoner som styremedlemmene, vil også være relevant, jf. RG-2001-979 (Oslo, Hejes Fond I).

Styrets arbeid må ses i lys av styrets generelle plikt til å organisere arbeidet på en effektiv måte, jf. stiftelsesloven § 30. Legger vedtektene opp til en tidkrevende og u hensiktsmessig saksbehandling, kan styret ha plikt til å vurdere om det skal tas initiativ til omdanning av vedtektene, jf. RG-2001-979 (Oslo, Hejes Fond I). Dette innebærer imidlertid ikke at Stiftelsestil-

synet har kompetanse til å foreta en hensiktsmessighetskontroll av stiftelsens forvaltning, jf. punkt 5 nedenfor.

Hvis et styremedlem er valgt ut fra sin spesielle kompetanse, kan dette tilsi høyere styrehonorar. I LB-2012-106951 (Hejes Fond II) konstaterte lagmannsretten først at styrehonoraret utgjorde en «god betaling». Fordi styremedlemmet var valgt ut fra sine kvalifikasjoner som praktiserende forretningsadvokat, fant lagmannsretten imidlertid at styrehonoraret var langt fra ekstraordinært, slik at det var grunnlag for å nedsette det, jf. punkt 5 nedenfor. Tilsvarende vurdering finnes i RG-2001-979 (Oslo, Hejes Fond I).

5. Nedsettelse av styrehonorar

5.1. Generelt om hjemmelen til å nedsette styrehonorar

Stiftelsestilsynet kan sette ned godtgjørelse som er urimelig høy, jf. stiftelsesloven § 40 første ledd annet punktum. Regelen er en videreføring av stiftelsesloven 1980 § 8 første ledd annet punktum.

Hjemmelen til å nedsette styrehonorar har bare vært brukt i noen få saker. Sakene om Hejes Fond har fått spesiell oppmerksomhet. Ved to forskjellige anledninger har Justisdepartementets/Stiftelsestilsynets vedtak om nedsettelse av styrehonoraret blitt tilsidesatt av domstolene.

RG-2001-979 (Oslo, Hejes Fond I) gjaldt gyldigheten av vedtak truffet av Justisdepartementet om nedsettelse av honorarer til styremedlemmer i en privat, næringsdrivende stiftelse. To styremedlemmer hadde hver fått utbetalt 371.413 kroner for regnskapsåret 1995 og 319.355 kroner for 1996. Honorarene ble nedsatt av Justisdepartementet til henholdsvis 150.000 kroner og 200.000 kroner. Oslo byrett fant imidlertid at styregodtgjørelsen ikke kunne karakteriseres som «urimelig høy». Det ble lagt betydelig vekt på at honorarene ikke var fastsatt av styremedlemmene selv, men fremkom som resultat av et vedtektsbestemt beregningsprinsipp.

39. Jf. Knudsen/Woxholth: Stiftelsesloven s. 184.

40. Ot.prp. nr. 3 (1979-80) s. 40.

41. Jf. Knudsen: Stiftelsesloven (2. utg., Oslo 1997) s. 38 sml. Knudsen/Woxholth: Stiftelsesloven s. 183.

42. Jf. Knudsen: Stiftelsesloven s. 38.

LB-2012-106951 (Hejes Fond II) gjaldt bl.a. krav om ugyldighet og erstatning på bakgrunn av Stiftelsestilsynets vedtak om nedsettelse av godtgjørelse til forretningsfører og styre. I stiftelsens vedtekter hadde oppretter bestemt at 10 prosent av stiftelsens årlige avkastning skulle utgjøre godtgjørelse til forretningsfører (5 prosent) og stiftelsens to styremedlemmer (hver 2,5 prosent). Fra januar 2005 endret stiftelsen regnskapsprinsipp, noe som medførte at urealiserte verdiendringer ble ført som inntekt. Stiftelsen fikk høyere årlig avkastning enn tidligere år, og styremedlemmene mottok tilsvarende høyere honorarer. Stiftelsestilsynet fattet 12. juni 2008 vedtak om nedsettelse honorar og tilbakebetaling av styrets godtgjørelser. Det ble også oppnevnt et settestyre, som hovedsakelig skulle ivareta stiftelsens interesser i klagesaken, stiftelsens formuesforvaltning, og ta stilling til en rettmessig størrelse på styremedlemmenes godtgjørelser for 2005.

Hovedspørsmålet for lagmannsretten var om Stiftelsestilsynets vedtak 12. juni 2008 var uforsvarlig og erstatningsbetingende myndighetsutøvelse. I likhet med tingretten kom lagmannsretten til at vedtaket om nedsettelse av honorarene led av feil og var uten hjemmel i lov slik at det ikke var grunnlag for nedsettelse. Ifølge lagmannsretten oppfylte ikke Stiftelsestilsynets saksbehandling den objektivitet og forholdsmessighet som følger av standarden «god forvaltningsskikk». Stiftelsestilsynet ble bl.a. kritisert for å ha vurdert honorarenes rimelighet ut fra ulike sammenligninger, og ikke ut fra en mer overordnet og prinsipiell vurdering av nedsettelsesadgangen i tilfeller der honorarenes størrelse er vedtektsbestemte. Stiftelsestilsynets vedtak var erstatningsbetingende.

Begge saker gjaldt nedsettelse av et styrehonorar som var forankret i en nokså uvanlig vedtektsbestemmelse om styrehonoraret, og der endringer i sammensetningen av stiftelsens formue samt endringer i regnskapsprinsippene fikk store konsekvenser for styrehonorarets størrelse. I begge saker kom domstolene til at det heftet til dels grove feil ved myndighetenes saksbehandling og vedtak. På denne bakgrunn er det spørsmål om hvor stor vekt som kan legges på dommene. I begge dommer finnes det imidlertid flere generelle og klargjørende

uttalelser om forskjellige sider ved hjemmelen til å nedsette styrehonorar, og LB-2012-106951 (Hejes Fond II) bygger tydeligvis på rettsoppfatningen i RG-2001-979 (Oslo, Hejes Fond I). Det er derfor ikke grunn til å legge mindre vekt på disse rettsavgjørelsene enn det som ifølge tradisjonell norsk rettskildelære gjelder for lagmannsretts- og tingrettsavgjørelser.

En annen sak er at det kanskje ikke er så stort behov for å nedsette styrehonorar. I en tilsynsrapport fra Stiftelsestilsynet fra 2009 oppsummeres temaundersøkelsens funn på dette punktet med at «Når det gjelder størrelsen på styrehonorarer synes disse, for aktuelle kontrollobjekter, i all hovedsak å ligge klart innenfor lovens krav etter stiftelsesloven § 40».⁴³ Denne positive konklusjonen må ses i lys av at Stiftelsestilsynet for øvrig konstaterte at «Det skal ikke stikkes under en stol at resultatet av tematisynet på mange måter er nedslående. Altfor mange stiftelser har for dårlige systemer og rutiner for internkontroll. Resultatet er at forvaltningen av de store verdiene som ligger i norske stiftelser i mange tilfeller langt fra er optimal. I en del stiftelser åpner mangelfull eller dårlig internkontroll også for at utro tjenere kan berike seg på stiftelsenes bekostning – noe som igjen rammer stiftelsenes formål. ... Resultatet av tematisynet er bekymringsfullt når vi tenker

43. Tilsynsrapport fra Stiftelsestilsynet: Internkontrollen i norske stiftelser. Basert på stikprøvekontroll av 170 stiftelser i 2009 s. 27. Jf. også rapporten s. 21, hvor det heter: «Ved kontrollen har Stiftelsestilsynet gjennomgått styrehonorarene for de stiftelser som var i den utvalgte gruppe. Konklusjonen er at med få unntak lå disse klart innenfor det som fremstår som rimelig etter stiftelsesloven § 40. Dette etterlater det generelle inntrykk at de fleste stiftelsene i all hovedsak har styrehonorar som står i rimelig forhold til det arbeid og ansvar som følger med vervet.» Det finnes ingen nyere, tilsvarende tilsynsrapport. Stiftelsestilsynet planlegger å gjennomføre en temaundersøkelse av styrehonorar i norske stiftelser i løpet av 2016.

på de store verdiene norske stiftelser forvalter på vegne av mange gode formål».⁴⁴

5.2. Stiftelsestilsynets faktiske grunnlag for å vurdere styrehonorarets størrelse

At styrehonoraret er urimelig høyt, kan typisk vise seg når Stiftelsestilsynet utøver sitt tilsyn og kontroll med at forvaltningen av stiftelsene skjer i samsvar med stiftelsens vedtekter og loven, jf. stiftelsesloven § 7 første ledd b). For å bringe på det rene om godtgjørelsen er i tråd med stiftelsesloven, kan Stiftelsestilsynet kreve opplysninger i henhold til stiftelsesloven § 7 annet ledd og § 44 første ledd første punktum. Stiftelsen, dens tillitsvalgte og ansatte og stiftelsens revisor har dermed plikt til å gi Stiftelsestilsynet de opplysninger og annen bistand som er nødvendig for at Stiftelsestilsynet skal kunne gjennomføre sine oppgaver etter loven. Revisors taushetsplikt gjelder ikke overfor Stiftelsestilsynet. LB-2012-106951 (Hejes Fond II) gjaldt et tilfelle hvor Stiftelsestilsynet hadde bedt om en oversikt over de årlige styregodtgjørelser for de siste ti år og stiftelsens årlige avkastning over samme periode. Lagmannsretten konstaterte at «Stiftelsestilsynet må ha en vid adgang til å iverksette kontrolltiltak og be om dokumentinnsyn» og at «hovedregelen [må] være at stiftelsen selv må dekke de kostnader som har oppstått i saken».

5.3. Nærmere om vilkårene for å nedsette styrehonorar

Ved vurderingen av om styrehonoraret i en stiftelse kan nedsettes, må Stiftelsestilsynet ta utgangspunkt i stiftelsesloven § 40 første ledd første punktum om styrehonorarets størrelse, jf. punkt 4.3 foran. Spørsmålet er om styrehonoraret er urimelig høyt sett i lys av dette utgangspunktet. Hva som er en «urimelig høy» godtgjørelse for arbeid og ansvar i henhold til

stiftelsesloven § 40 første ledd annet punktum beror på et skjønn.

I rettspraksis er det lagt til grunn at når loven benytter uttrykket «urimelig», må dette bety at bestemmelsen kun retter seg mot honorar av en kvalifisert urimelig størrelse, jf. LB-2012-106951 (Hejes Fond II), RG-2001-979 (Oslo, Hejes Fond I). Det samme fremheves i forarbeidene, hvor det heter at kriteriet «urimelig høy» er strengt, noe som innebærer at det mer er i tillegg ekstraordinære tilfeller at det vil være aktuelt for Stiftelsestilsynet å gripe inn.⁴⁵

Et spørsmål er om godtgjørelsen kan nedsettes fordi arbeidet i styret er uhensiktsmessig organisert slik at det krever mer tid enn nødvendig. Bakgrunnen for spørsmålet er at styrehonoraret skal stå i rimelig forhold til bl.a. arbeidet som følger med vervet, og hvis styrearbeidet er uhensiktsmessig organisert, kan det hevdes at styrehonoraret ikke står i rimelig forhold til arbeidet. I RG-2001-979 (Oslo, Hejes Fond I) sies det imidlertid at «Domstolene bør ... vurdere tilbakeholdenhet med å overprøve stiftelsens retts skjønn mht. om arbeidet er uhensiktsmessig organisert». Tilsvarende ble det antatt i LB-2012-106951 (Hejes Fond II) at Stiftelsestilsynet neppe kan føre alminnelig kontroll med hensiktsmessigheten av hvordan styret har organisert sitt arbeid.

I RG-2001-979 (Oslo, Hejes Fond I) så retten likevel ikke bort fra at det i særlige tilfeller kunne stille seg annerledes. Det ble i forbindelse vist til at styremedlemmene kunne ha økonomisk egeninteresse i hvordan arbeidet organiseres, typisk der honoraret er knyttet direkte til styremedlemmenes tidsforbruk. Stiftelsestilsynet fulgte opp dette i et vedtak 12. juni 2008 om nedsettelse av styrehonorar i Hejes Fond, hvor det fremheves at kostnadsirrefektiv eller irrasjonell styrebehandling normalt ikke kan betinge rett til høyere styregodtgjørelse enn ved ideelt styrearbeid.⁴⁶ Denne uttalelsen

44. Tilsynsrapport fra Stiftelsestilsynet: Internkontrollen i norske stiftelser. Basert på stikkprøvekontroll av 170 stiftelser i 2009 s. 3.

45. Ot.prp. nr. 15 (2000-2001) s. 114.

46. Jf. Stiftelsestilsynet 0501313-52/71.

imidlertid neppe dekkende for gjeldende rett etter lagmannsrettens dom i LB-2012-106951 (Hejes Fond II). Stiftelsestilsynets kompetanse rekker ikke til å føre hensiktsmessighetskontroll med hvordan styrearbeidet i stiftelser er organisert, jf. stiftelsesloven § 7 første ledd b) sml. LB-2012-106951 (Hejes Fond II).

Et annet spørsmål gjelder betydningen av at styrehonoraret er regulert i stiftelsesdokumentet eller vedtektene. Under stiftelsesloven 1980 ble det ansett som noe usikkert om stiftelsesloven ga hjemmel for nedsettelse av styrehonoraret, jf. RG-2001-979 (Oslo, Hejes Fond I). Etter stiftelsesloven 2001 legger imidlertid både lovforarbeidene og rettspraksis til grunn at styrehonoraret også i slike tilfeller i prinsippet kan nedsettes, jf. LB-2012-106951 (Hejes Fond II).⁴⁷ I proposisjonen ble det i denne forbindelse påpekt at den motsatte løsning ville «åpne for misbruk».⁴⁸

Terskelen for hva som er et «urimelig høyt» styrehonorar der styrehonoraret er regulert i stiftelsesdokumentet eller vedtektene, må imidlertid ses i lys av at stifteren selv har fastsatt beregningsgrunnlaget i stiftelsesdokumentet eller vedtektene, jf. LB-2012-106951 (Hejes Fond II), RG-2001-979 (Oslo, Hejes Fond I).⁴⁹ Ved vurderingen av om styrehonoraret skal nedsettes, må det i slike tilfeller tas utgangspunkt i at reguleringen styrehonoraret i stiftelsesdokumentet eller vedtektene har sin bakgrunn i oppretterens vilje. Lovforarbeidene må forstås slik at det skal mer til å sette ned godtgjørelse som er fastsatt i stiftelsesdokumentet, enn i andre tilfeller.⁵⁰ For at nedsettelse kan skje, kreves det imidlertid ikke at godtgjørelsen er så høy at den er i strid med hensikten med disposisjonen som dannet

grunnlaget for stiftelsen, slik lovutvalget som forberedte stiftelsesloven, forsto som et vilkår.⁵¹

I LB-2012-106951 (Hejes Fond II) fremhevet lagmannsretten at det innebygget i den resultatbaserte honorarmodellen som var vedtektsbestemt i den aktuelle stiftelsen, «automatisk ligger at godtgjørelsen år om annet ikke vil stå i rimelig forhold til arbeid og ansvar».

Der honorarmodellen åpner for misbruk, og slikt misbruk har funnet sted, kan det imidlertid gi grunnlag for nedsettelse av styrehonorar som er blitt «urimelig høyt». Har styret f.eks. illojalt endret beregningsgrunnlaget for styrehonoraret der det skal fastsettes med utgangspunkt i avkastningen på fondets midler, kan dette være et argument for nedsettelse, jf. RG-2001-979 (Oslo, Hejes Fond I).

5.3 Stiftelsestilsynets vedtak om nedsettelse av styrehonorar

Stiftelsestilsynet har kompetanse til å nedsette styrehonoraret til en godtgjørelse som ligger innenfor stiftelsesloven § 40. Styrehonoraret kan således nedsettes til et nivå som står «i rimelig forhold til det arbeid og ansvar som følger med vervet eller stillingen». Stiftelsestilsynets vedtak er et enkeltvedtak, jf. forvaltningsloven § 2 første ledd b). Vedtaket kan påklages til stiftelsesklagenemanden i henhold til stiftelsesloven § 7a.

Styremedlemmene kan være inhabile til å påklage Stiftelsestilsynets vedtak om styrehonorar, jf. stiftelsesloven § 37 første ledd. Dette kan typisk være tilfelle der styret selv har fastsatt styrehonoraret. Fremgår styrehonoraret derimot direkte av vedtektene eller stiftelsesdokumentet, foreligger det neppe inhabilitet, jf. LB-2012-106951 (Hejes Fond II).

For å ivareta stiftelsens interesse der styremedlemmene er inhabile, kan det i klagesaken oppnevnes et settestyre. Dette følger riktignok ikke direkte av stiftelsesloven, men i forarbeidene til stiftelsesloven § 29 første ledd om av-

47. Jf. Ot.prp. nr. 15 (2000-2001) s. 114 sml. NOU 1998: 7 s. 74.

48. Ot.prp. nr. 15 (2000-2001) s. 114.

49. Jf. Ot.prp. nr. 15 (2000-2001) s. 114.

50. Jf. Ot.prp. nr. 15 (2000-2001) s. 114.

51. Jf. NOU 1998: 7 s. 74.

settelse av styremedlemmer er det forutsatt at «bestemmelsen også vil kunne få anvendelse i tilfellet hvor styret ikke er beslutningsdyktig på grunn av inhabilitet», og at det i slike tilfeller «normalt være mest aktuelt å oppnevne et settestyre eller et settestyremedlem».⁵²

Et vedtak om nedsettelse av styrehonorar kan bringes inn for domstolene, som kan prøve alle sider av vedtaket, jf. LB-2012-106951 (Hejes Fond II), RG-2001-979 (Oslo, Hejes Fond I). Domstolene kan således også prøve den konkrete vurderingen som er foretatt i forbindelse med Stiftelsestilsynets vedtak.

Er godtgjørelsen ulovlig høy, er avtalen eller beslutningen ugyldig, jf. stiftelsesloven § 40 an-

net ledd første punktum. Der godtgjørelser rede er ytt, gjelder det en tilbakeføringsplikt stiftelsesloven § 40 annet ledd annet punktum. Består godtgjørelsen i annet enn en pengey og tilbakeføring ikke kan skje, skal mottak erstatte det mottatte.

Stiftelsestilsynet kan kreve tilbakeføring stiftelsesloven § 57 tredje ledd (analogt vendt). Søksmål om tilbakeføringen kan avgis av Stiftelsestilsynet på vegne av stiftelsen. I forbindelse med et slikt søksmål, kan det nevnes et settestyre, siden styremedlemmer inhabile pga. tilbakeføringskravet mot de stiftelsesloven § 29 annet ledd.

52. Ot.prp.nr. 15 (2000-2001) s. 105.